

FORORD.

Dette er en beretning om Andreas Andersen og Marie Oliva Augusta Waal, deres forfedre, forfedrenes hjemstavn og levekår, og Andreas og Maries etterkommere. Andreas var født på Marienborg i Strinda 1862, men slekten hadde sin opprinnelse i Orkdal, Mosvik og Gudbrandsdal. Marie var født i forstaden Ila i Trondhjem 1864, men hennes slekt hadde sine røtter i Hemsedal, Sandsvær/Lardal, Orkdal og Trondhjem.

Alle slektstrær har røtter, stamme og hovedgreiner, men mange har også livskraftige sideskudd. I denne historien medtas derfor opplysninger om Anders Andersens datter Elen Anna Andersdatter Lund, Elen Johnsdatter Daleliens barn Marit Rolvsdatter og John Hansen som begge ble født i Støren, og Karen Margrethe Dahls sønn Carl Gunerius Kjelsberg. I tillegg medtas også etterkommere etter Maries søsken Inga Waal og Ole Martinius Waal.

Denne slektshistorien er selvsagt ikke fullstendig, og den er heller ikke spesiell. Det er en fortelling om alminnelig strev for livsopphold, om arbeid og slit inntil sykdom og død setter punktum. Det er også en historie om enkeltmennesker med sterke og svake sider, om personer som ikke var født til velstand og lykke, men som like fullt ønsket å oppnå noe for seg og sine. Småkårsfolk blir oftest utelatt i historiebøkene. Verdenshistorien omtaler i hovedsak genier, filosofer, forbrytere, forskere, helgener, herskere, hærførere, plattenslagere og politikere. Men vi kan samstemme med dikteren som reiste spørsmålet: *Hvem bygde pyramidene?*

De som har skaffet livsgrunnlag for seg og sine ved ærlig strev med to hender og en krummet rygg utgjør oftest en taus og lite synlig gruppe i et historisk perspektiv. Likevel vil Andreas' og Maries slektshistorie være av interesse, både for den som bærer arven videre, og for den som ønsker å vite noe om samfunnsutviklingen i Norge gjennom de siste 200 årene.

Som motto for denne beretningen er valgt et sitat fra den attesten som husmannsdatteren Elen Johnsdatter Dalelien mottok fra sogneprest Bødtker, da hun reiste fra Støren til Strinda i 1862: *"...dette arme forvildede Menneske..."* Sitatet sier noe om hvordan sosiale klasseskiller virket på 1800-tallet, og avspeiler hvordan det norske samfunnet har praktisert og tolerert forskjellsbehandling av mennesker, betinget av deres sosiale eller økonomiske status. Mennesket er en skrøpelig skapning i mange sammenhenger. Men Elen Jonsdatter var neppe mer "arm" og "forvildet" i menneskelig og moralsk henseende enn flertallet av sine samtidige og oss nålevende. Derfor kan formuleringen *"...dette arme forvildede Menneske..."* like gjerne omfatte hele menneskeslekten. Det blir i stor grad et spørsmål om vi ser menneskers liv som resultat av rasjonelle eller emosjonelle handlinger, og dessuten et spørsmål om hvem som mener seg berettiget til å dømme.

I denne slektshistorien er det for mange personers vedkommende bare små brokker av opplysninger som vitner om at de noensinne har levd et liv. I noen tilfelle vet vi litt om deres foreldre eller deres barn. I andre tilfelle vet vi hvor og når de ble født eller døde, - hva de døde av eller hvilket yrke de livnærte seg ved. Men i tillegg finnes rikelig tilgang på opplysninger om det samfunnet de levde i, hva enten det dreier seg om kulturelle og økonomiske forhold, - klimatiske og sykdomsbetingede levekår eller kunnskapsmessige og teknologiske utviklings- trekk. Menneskers liv utformes i spenningsfeltet mellom arv og miljø, og med hyppige innslag av tilfeldigheter. Denne beretningen handler ikke bare om navngitte personer, men forteller også noe alment om arbeidsfolk på 1700- og 1800-tallet, - om sosiale og kulturelle endringer i Norge gjennom disse hundreårene, - og om menneskers evne til å innrette seg i forhold til skjebnens luner. Vår nære fortids levekår fremstår her i sterk kontrast til vår egen tilværelse.

Dersom ingen nålevende nærer interesse for de slekter som har passert, vil deres historie forsvinne i glemsel. Enkeltmenneskers ettermæle er avhengig av at noen kan fortelle om deres liv og virke, - at noen ønsker å holde minnet levende. Med litt engasjement vil det også være mulig å gjenskape bilder av mennesker som for lengst er blitt til støv, og beskrive det samfunnet de levde i. Denne slektshistorien representerer et forsøk på å vise dette. I den grad det kan inspirere flere til innsats, er noe av hensikten med denne slektshistorien oppnådd.

Arbeidet med denne beretningen startet for mange år tilbake. Men prosessen med å sammenstille opplysningene tok først til våren 2003. Det førte også til at det ble etablert ny kontakt mellom greiner av slekten, og mange har bidratt slik at arbeidet kunne fullføres. De skal ha stor takk. I løpet av det siste året er denne slektshistorien gitt en betydelig tilvekst av ny kunnskap. I tillegg til de bidrag som omfatter personalhistoriske opplysninger, har Erik og Trond Stenvik gitt verdifull bistand i form av konstruktiv kritikk på innhold og redigering, samt datateknisk assistanse.

Det er sannsynligvis enkelte feil eller mangler i fremstillingen. De som måtte ha korrigerende eller utfyllende informasjon, er velkomne til å gi beskjed om det. Historien kan bare vedlikeholdes og utdypes gjennom fortsatt interesse og dokumentasjon.

I denne historien har jeg tilstrebet å være konsekvent i omtalen av enkeltpersoner, som i kirkebøker og andre sammenhenger har hatt varierende skriveform og uttale på sitt navn: Elen Johnsdatter omtales i en del tilfelle som Eli. Elen Anna Andersdatter omtales i noen sammenhenger som Elenanna. Sigri Johnsdatter omtales dels som Siri, dels Sigrid eller Syri, og Gunild Sivertsdatter som Gunil, Gunhild eller Gunille, o.s.v. Når det gjelder trøndernes hovedstad, velger jeg å opprettholde betegnelsen fra den tidsepoke hvor en trondhjemmer kom fra Trondhjem, men gjør unntak for postadresser.

I presentasjonen av etterslekter kan det raskt oppstå usikkerhet, etter som moderne familiestrukturer ofte er tuftet på samboerskap og ikke ekteskap. I de tilfelle usikkerhet foreligger, håper jeg ingen tar anstøt ved at usikkerheten presenteres som ”*gift/samboer med*”.

I fremstillingen er sitat fra andre kilder gjengitt i *kursiv*. Utdrag av brev og notater er gjengitt i *Edwardian Script ITC*.

Namsos, august 2004.
Øivind Stenvik